

TIBBIYOT TA'LIMIDA INGLIZ TILINI O'QITISH MASALALARI

Dastenova Firuza Andreyevna
Qoraqalpoq davlat universiteti doktoranti

Annotatsiya

Maqola tibbiyot talabalarining chet tilidagi kasbiy kompetensiyasini oshirish uchun ingliz tilini o'qitishda qo'llaniladigan asosiy tamoyillari muhokoma qilinadi. Maqolada asosan integratsiyalashgan va kompleks yondashuvlar haqida ularni qo'llashda duch keladigan ayrim qiyinchiliklar ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: tibbiyot talabalari, o'quv reja, assessment, professional kompetensiya, integratsiyalashgan yondashuv, ingliz tili, o'quv jarayoni, tibbiyot muassasasi.

So'nggi yillarda dunyoda tibbiyot sohasida sezilarli o'zgarishlar kuzatilmoqda. Tibbiy ta'limining maqsadi talabalarni sog'liqni saqlash sohasida duch keladigan qiyinchiliklarga tayyorlashga qaratilgan va ularni bemorlarga sifatli tibbiy xizmat ko'rsatishi uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalar bilan ta'minlash hisoblanadi. Shuning uchun kasbiy kompetensiyani rivojlantirish tibbiyot ta'limining muhim tarkibiy qismidir. Biroq, tibbiyot talabalariga ingliz tilini chet tili sifatida o'qitish (EFL) talabalarning zarur kompetensiyalarini egallashini ta'minlashga qaratilgan noyob muammolarni keltirib chiqaradi.

Tibbiyot xodimlarining malakasi butun dunyo bo'ylab sog'liqni saqlash tizimlari uchun muhim talabga aylandi. Tibbiyot talabalari bemorlarga samarali tibbiy xizmat ko'rsatish uchun zarur bo'lgan kompetensiyani rivojlantirishi kerak. So'nggi yillarda tibbiyot talabalarining kasbiy malakasini rivojlantirishga qaratilgan integrallashgan yondashuv zarurligiga tobora ko'proq e'tibor qaratilmoqda. Integrallashgan yondashuv turli xil ta'lim va o'qitish usullarini o'z ichiga oladi va malakali tibbiy amaliyot uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar va munosabatlar uchun zarur bo'lgan bilimlar integratsiyalashuvini kuchaytirishga e'tibor qaratadi.

Tibbiyotda kasbiy kompetensiyaning ahamiyati muayyan ishni samarali bajarish uchun talab qilinadigan bilim, ko'nikma, munosabat va qadriyatlar bilan bog'liq. Tibbiyot ta'limida, kasbiy kompetensiya klinik ko'nikmalar, muloqot qila olish qobiliyatlari, axloqiy va huquqiy tamoyillarni, va bemorga yo'naltirilgan yordamni o'z ichiga oladi. Tibbiyotda kasbiy kompetensiyani rivojlantirish muhim ahamiyatga ega, chunki u talabalarni sifatli tibbiy xizmat ko'rsatishga tayyorlaydi va sog'liqni saqlash sohasining o'zgaruvchan ehtiyojlariga javob beradi [2].

Sog'liqni saqlash bo'yicha malakali mutaxassislar bemorlarning hayotiga ta'sir ko'rsatadigan muhim qarorlar qabul qilishi va sog'liqni saqlash xizmatlarining umumiy sifatiga hissa qo'shishi mumkin.

Tibbiyot talabalariga ingliz tilini chet tili sifatida o'qitish o'quvchilarning zarur malakalarni egallashini ta'minlashga qaratilgan noyob muammolarni keltirib chiqaradi. Asosiy qiyinchilik shundan iborat, tibbiy terminologiya murakkab va o'ziga xos bo'lib, ularni tushunish va to'g'ri ishlatish talabalar uchun qiyin. Bundan tashqari, talabalarining ingliz tili darajalri turli xil bo'lishi mumkun va bu ularning tibbiy ma'lumotlarni samarali tushinishiga ta'sir qilishi mumkin. Bu qiyinchiliklarni bartaraf etish uchun ingliz tilini chet tili sifatida o'qitish orqali tibbiyot talabalarining kasbiy malakasini rivojlantirishda bir qancha vazifalarni hisobga olish kerak, masalan, ingliz tili o'quv dasturi tibbiyot talabalarining ehtiyojlarini qondirish uchun ishlab chiqilgan bo'lishi kerak. Bundan tashqari, talabalarni muntazam ravshda til o'rganishda qo'llab quvvatlab turish kerak. Mashg'ulotlar davomida, talabalar bir-birlaridan izoh (feedback) olib, kamchiliklarini to'g'rilab o'z ustida ishlashi maqsadga muvoffiq bo'ladi.

O'quv rejasini ishlab chiqish, faol o'rganish, fideb berish, baholash va qo'llab-quvvatlash bular ingliz tilini chet tili sifatida o'qitishda va tibbiyot talabalarining kasbiy malakasini rivojlantirishda e'tiborga olinishi kerak bo'lgan tamoyillardir. [3]. Bu tamoyillariga rioya qilgan holda, tibbiyot maktablari bemorlarga sifatli tibbiy xizmat ko'rsata oladigan malakali sog'liqni saqlash mutaxassislarini tayyorlashi mumkin.

Bundan tashqari, ingliz va qoraqalpoq tilidagi tibbiyotdan olingan so'zlar va iboralar o'rtasidagi o'xshashlik va farqlarni tahlil qilish muhimligi qayd etilgan. Tibbiyot uzoq tarixga ega bo'lganligi sababli, turli xalqlar rivojlanishida muhim rol o'ynadi, natijada yangi kashfiyotlar va tushunchalarni tavsiflash uchun maxsus tibbiyot terminologiyasi yaratildi.

Ushbu maqolaning maqsadi bir qancha xorijiy tibbiyot tillarining tibbiy ingliz tiliga qo'shgan lingvistik hissasini ta'qidlash hisoblanadi.

Integrallashgan yondashuv talabaga yo'naltirilgan va malakaga asoslangan asosiy va klinik fanlarning integratsiyasini ta'qidlaydigan o'quv rejasini loyihalash, professionallik va muloqot qobiliyatlarini talab qiladi [5]. O'quv rejasini faol va tajribaviy o'rganish imkoniyatlarini ta'minlab, fanlararo bog'liqlikni va guruhni jalb qilishni o'z ichiga olishi kerak. O'quv rejasining mazmuni tibbiyot talabalarining turli xil ta'lim ehtiyojlari va afzalliklarini qondirishga moslashuvchan bo'lishi kerak.

Integrallashgan yondashuvda turli xil o'qitish va muammoli, jamoaviy ta'lim kabi faol va hamkorlikda o'rganishni targ'ib qiladigan o'qitish usullarini, masalan muommaga asoslangan o'rganish, vaziyatga asoslangan o'rganish va simulyatsiyaga asoslangan o'rganish kabi usullardan foydalaniladi. Bu usullar o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini hayotiy vaziyatlarda qo'llashga, jamoalarda ishlashga, tengdoshlari va o'qituvchilaridan izoh (feedback) olish imkoniyatlarini beradi. Integratsiyalashgan yondashuv shuningdek, o'rganishni yaxshilash uchun tajriya va amaliyot uchun yanada muhim imkoniyatlar beradigan texnologiyalardan foydalanishga urg'u beradi. Integrallashgan yondashuv bilim, ko'nikmalarni aniqlab beradigan baholashni, va malakali tibbiy amaliyoti uchun zarur bo'lgan yondashuvni talab qiladi. [4]. Assessment o'quv rejasi va o'qitish usullariga mos kelishi kerak, va formativ va summativ baholashni o'z ichiga oladi. Assesmentsga o'quvchilarga o'z faoliyatini yaxshilashga yordam berishi uchun izohni (feedback) ham kiritish kerak.

Integrallashgan yondashuv tibbiyot o'qituvchilarining malakasini oshirishni va ta'lim sifatini yaxshilaydigan professor o'qituvchilar malakasini oshirishni talab qiladi[8]. Professor-o'qituvchilarning malakasini oshirish kompetensiyaga asoslangan ta'lim, o'qitish bo'yicha treningni va ta'lim usullari, baholash va ta'lim texnologiyalaridan foydalanishni jalb qilishi lozim [6, 7]. Professor-o'qituvchilar malakasini oshirish - bu ularning bir-birlari bilan ishlashini, o'z-ora tajriya almashishni va bir-biralrini qo'llab-quvvatlab izoh berib turishini anglatadi. Integrallashgan yondashuv bir qator afzalliklarga ega, masalan, bilim, ko'nikma, va munosabatlarni targ'ib qilish, tibbiy ta'limning dolzarbligi va samaradorligini oshirish, tibbiy xizmat sifatini takomillashtirish va tibbiyot talabalari, professor-o'qituvchilari, va bemorlar qoniqish darajasini oshirish. Shu bilan birga, integrallashgan yondashuv bir nechta muammolarga duch keladi, masalan, o'zgarishlarga qarshilik, resurslarning etishmasligi va professor-o'qituvchilarga bo'lgan ehtiyoj kabi qiyinchiliklarga duch keladi.

Bir nechta tibbiyot muassasalari tibbiyot talabalarining kasbiy malakasini rivojlantirishga integrallashgan yondashuvni muvaffaqiyatli qo'llangan. Masalan, Kanadadagi Kalgari universiteti Kamming tibbiyot maktabi tomonidan asosiy va klinik fanlar integratsiyasi, kasblararo hamkorlik va jamoat ishtirokiga bag'ishlangan kompetensiaga asoslangan tibbiy ta'lim dasturini amalga oshiridi.

Dastur turli xil o'qitish va o'qitish usullaridan foydalanadi, masalan, muammoli o'rganish va simulyatsiyaga asoslangan o'rganish va kompetentsiyaga asoslangan baholashni qo'llaydi. Dastur talabalar, professor-o'qituvchilar va talabalardan, va

sogʻliqni saqlash mutaxassislaridan ijobiy fikrlarni oldi. Tadqiqotlar shuni koʻrsatdiki, integrallashgan yondashuv tibbiyot talabalari orasida olgan bilimlarni unutmashlikka, klinika boʻyicha fikrlash va qaror qabul qilish qobiliyatlarini yaxshilashi mumkin [1].

Shunday qilib, tibbiyot fanining jadal rivojlanishi va tibbiy amaliyotning globallasuvi ingliz tilini yaxshi biladigan tibbiyot mutaxassislariga boʻlgan ehtiyojni oshirdi. Ingliz tili ona tili boʻlmagan mamlakatlarda tibbiyot talabalari zarur tibbiy bilim va koʻnikmalarni olayotgan vaqtda ingliz tilida samarali muloqot qilishga oʻrgatilgan boʻlishi kerak. Tibbiy taʼlimga kompleks yondashuv tibbiyot talabalariga har tomonlama va izchil oʻrganish tajribasini taqdim etish orqali ularning kasbiy kompetensiyasini oshirishi mumkin. Kelajakdagi tadqiqotlar turli integratsiyalashgan dasturlarning samaradorligini baholashga va tibbiyot talabalari oʻrtasida kasbiy kompetensiyani rivojlantirish amaliyotlaridan eng yaxshisini aniqlashga diqqat qaratishlari kerak.

ADABIYOTLAR

1. Hwang SY, Kim MJ, Cho SH, et al. The effectiveness of team-based learning on learning outcomes in health professions education: BEME Guide No. 30. *Med Teach*; 35(12):e. 2013. pp. 1608-1624.
2. Thistlethwaite JE, Davies D, Ekeocha S, et al. The effectiveness of case-based learning in health professional education. A BEME systematic review: BEME Guide No. 23. *Med Teach*. 34(6): 2012. pp. 421-444.
3. Ogur B, Hirsh D, Krupat E, et al. The Harvard Medical School-Cambridge integrated clerkship: an innovative model of clinical education. *Acad Med*. 82(4): 2007. pp. 397-404.
4. Marco M.J.C. Collocational frameworks in medical research papers: a genrebased study. *English for Specific Purposes*. 19. 2000. pp. 63-86.
5. Qizi S. Z. J. The development of intercultural competence as an essential element in learning EFL //Национальная ассоциация ученых. – 2021. – №. 64-1. – С. 21-24.
6. Sarsenbaeva, Z. J., Utebaev, T. T. (2020). Role of phraseology in developing communicative competence. *EPR International Journal of Multidisciplinary Research (IJMR)*, Volume: 6, Issue: 9. 47-53. doi: <https://doi.org/10.36713/epra5111>
7. Sarsenbaeva Z., Uteshova Z. Principles of Teaching Karakalpak Students English Speech Etiquette //Humanising Language Teaching. – 2022. – T. 24. – №. 4.

8. Xue, L., Xiong, X. Integrating language and content instruction in English for specific purposes: A review of research. *Journal of Language Teaching and Research*, 11(4), 2020. pp. 223-235.

